

The Influence of Kalayanamitt Yonisomanasikan Belief in Kusunammabot 10 and Psychological Factor to Desirable Student Behavior ¹

Chatchai Sansay ²

Supapron Thanachanan ³

Jarun Ounthitawat ⁴

Received: January 27, 2012

Accepted: September 20, 2012

Abstract

The purpose of this study was to 1) Design the linear structural relations model among antecedents of Kalayanamitt ,Yonisomanasikan, Belief in kusunammabot 10, Mental health and in The future self-control characteristic which The desirable student behavior. 2) Study influence of Buddhism factors and Psychological factors characteristic which The desirable student behavior. Samples were Mathayom 3 students academic year 2010 sample size was 624 the number of Buddhists who have come from stratified random sampling of 11 schools under the Bangkok. The results showed that Model of the structural linear harmony with empirical data, after adjustment models (Chi-Square = 683.89, df = 315, Relative Chi-Square = 2.17, GFI = 0.93, AGFI = 0.91, SRMR = 0.04, RMSEA = 0.03. , CFI = 0.99 and CN = 343.81) was found significant effect sizes in the model. 1) The desirable student behavior have direct effects of Yonisomanasikan variable maximum ($\beta = 0.61$, $p < .001$) 2) The desirable student behavior have indirect effects of Kalayanamitt variables maximum ($\beta = 0.91$, $p < .001$) with indirect effects through three routes for examples Yonisomanasikan ,Belief in Kusunammabot 10 and The future self-control.

Key Word: kalayanamitt, yonisomanasikan, belief in kusunammabot 10, psychological factors, The desirable student behavior

¹ Thesis for The Master degree in Applied Behavioral Science Research

² Graduate Student, Master degree in Applied Behavioral Science Research, Srinakhrinwirot University

E-mail: Love_me_love_spur@hotmail.com , Tel. 668-6366-5456

³ Lecturer in Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University

อิทธิพลกัลยาณมิตร โยนิโสมนสิการ ความเชื่อในกุศลกรรมบถ 10 และ ปัจจัยทางจิตที่มีต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์¹

ฉัตรชัย เสนสาย²

สุภาพร ธนะชานันท์³

จรัส อุ่นจิตวิวัฒน์⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยสาเหตุของกัลยาณมิตร โยนิโสมนสิการ ความเชื่อในกุศลกรรมบถ 10 สุขภาพจิตและลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน ต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์ 2) ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยด้านพุทธศาสนา ปัจจัยทางด้านจิตลักษณะ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประจำปีการศึกษา 2553 ที่นับถือศาสนาพุทธจำนวน 624 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นจาก 11 โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์หลังจากการปรับโมเดล (Chi-Square = 683.89, df = 315, Relative Chi-Square = 2.17, GFI = 0.93, AGFI = 0.91, SRMR = 0.04, RMSEA = 0.03, CFI = 0.99 และ CN = 343.81) โดยพบขนาดอิทธิพลที่สำคัญในโมเดลดังนี้ 1) พฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์ ได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรโยนิโสมนสิการสูงสุด (= 0.61, $p < .001$) 2) พฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์ ได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากตัวแปรกัลยาณมิตรสูงสุด โดยมีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน 3 เส้นทางคือ โยนิโสมนสิการ ความเชื่อในกุศลกรรมบถ 10 และลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน

คำสำคัญ : กัลยาณมิตร โยนิโสมนสิการ กุศลกรรมบถ 10 ปัจจัยทางจิต พฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์

¹ ปริญญาบัณฑิตศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

² นิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

E-mail: Love_me_love_spur@hotmail.com , โทร. 086-3665456

^{3,4} อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นักเรียนจะต้องมีคุณธรรมจริยธรรมเป็นแบบอย่างให้แก่สังคม พร้อมทั้งทำหน้าที่ที่นักเรียนตัวอย่างที่ดีแห่งความสำเร็จ ซึ่งสำเร็จทั้งทางด้านดี มีคุณธรรมจริยธรรม และมีคุณภาพเป็นประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติพัฒนาบ้านเมืองต่อไป (พระมหาอุเทน ปัญญาปริทัศน์, 2546 : 1) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกรอบกำหนดแนวปฏิบัติการจัดการศึกษาของชาติอย่างมีคุณภาพเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กรมวิชาการ, 2544 : 2) การพัฒนาคนให้มีคุณภาพจะต้องเริ่มที่การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

ในปี พ.ศ. 2542 ได้มีการตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมาย หลักการ และแนวทางการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย เพื่อให้เป็นการศึกษาที่สร้างคุณภาพชีวิตและสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม(สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2548: 3-6) ในมาตรฐานด้านผู้เรียนของ สมศ. ได้ให้ความสำคัญกับพฤติกรรมผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยกำหนดให้เป็นมาตรฐานที่ 1 ที่ทุกโรงเรียนจะต้องพัฒนานักเรียนให้ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดย สมศ. จะกำหนดเกณฑ์การประเมินและประกาศให้โรงเรียนได้ทราบก่อนล่วงหน้าเพื่อให้แต่ละโรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมตามเกณฑ์ที่กำหนด ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมนักเรียน

ที่พึงประสงค์ เพื่อให้โรงเรียนนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนานักเรียน พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต)(2551: 621-665) ได้อธิบายว่า ปรโตโมสะ คือเสียงจากผู้อื่น การกระตุ้นจากภายนอก หรือเรียกได้ว่า กัลยาณมิตร เป็นองค์ประกอบภายนอก ที่ทำให้เกิดโยนิโสมนสิการ อันเป็นองค์ประกอบภายใน และกัลยาณมิตรจะทำให้มีความเห็นชอบในหลักธรรมที่ต้งาม ทั้งโยนิโสมนสิการและความเห็นชอบในธรรมจะทำให้เกิดพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่ต้งาม อันเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามที่สังคมพึงปรารถนา ในส่วนกัลยาณมิตรผู้วิจัยสนใจศึกษากลุ่มบุคคลที่อยู่รอบข้างนักเรียน ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมนักเรียนมากที่สุด ได้แก่ ผู้ปกครอง ครูและเพื่อน ในส่วนหลักธรรมในศาสนาพุทธมีหลักธรรม 84,000 พระธรรมขันธ์ และหลักธรรมเบื้องต้นที่ชาวพุทธยึดถือคือ ศีล 5 แต่เราจะเห็นว่าข้อห้ามในศีล 5 นั้นเป็นข้อห้ามเฉพาะกายกับวาจา จึงยังไม่ครอบคลุมทั้งในการประพฤติของคน แต่ก็มีหลักธรรมพื้นฐานอีกหลักธรรมหนึ่งที่เรียกว่า "กุศลกรรมบถ 10" อันเป็นธรรมไปสู่การสร้างกุศลมี 10 ประการ เป็นอีกหนึ่งหลักธรรมที่เป็นข้อห้ามความวิบัติหรือความชั่วครบทั้ง 3 ช่องทาง คือ 1) กายสุจริต 3 ได้แก่ไม่ทำให้ชีวิตสัตว์ตกล่วง ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติดินในกาม 2) วาสุจริต 4 ได้แก่ เว้นจากการพูดเท็จ เว้นจากการพูดส่อเสียด เว้นจากการพูดคำหยาบ เว้นจากการพูดเพื่อแฉ และ 3) มโนสุจริต 3 ได้แก่ ไม่โลภอยากได้ของคนอื่น ไม่คิดอาฆาตบ่อนทำลาย มีความเห็นชอบตามทำนองคลองธรรม จะเห็นว่าความเชื่อในหลักกุศลกรรมบถ 10 เป็นข้อห้ามทางกาย วาจา และใจ ผลการปฏิบัติเพื่อความสงบสุขภายนอก และความสงบสุขของจิตใจตนเอง คือ ความสุขกาย และสุขใจ (ชัยวัฒน์ อัดพัฒน และทวี ผลสมภพ, 2541: 34)

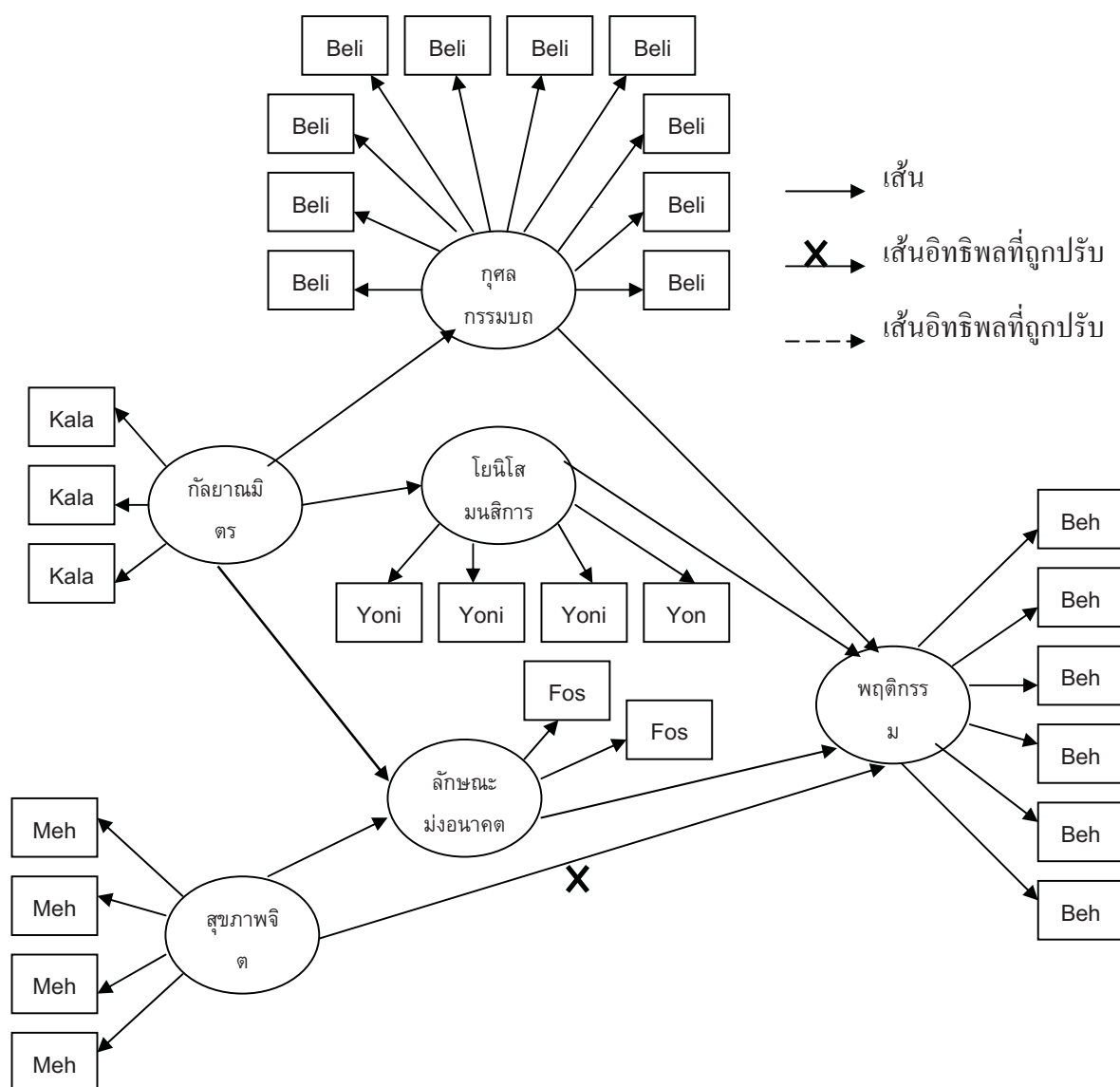
จากการศึกษาพฤติกรรมของคนไทยโดยดวงเดือน พันธุมนาวิน(2538: 4-16) สรุปได้ว่า บุคคลจะต้องมี จิตลักษณะพื้นฐานในส่วนของราก 3 ประการ เพื่อความพร้อมพัฒนาจิตลักษณะส่วนลำต้นอีก 5 ประการ เพื่อส่งผลไปยังดอกและผล คือ พฤติกรรมทำดีละเว้นความชั่ว และพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวม จิตลักษณะที่ควรปลูกฝังให้เด็กในช่วงประถมปลายถึงมัธยมต้นคือ ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน เพราะเด็กวัยนี้เป็นวัยที่มีความแปรเปลี่ยนในการกระทำมาก สอดคล้องกับการสังเคราะห์งานวิจัยทั้งไทย และต่างประเทศของดวงเดือน พันธุมนาวิน(2550:54) พบว่าพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในเด็กและเยาวชนมีลักษณะทางจิตที่สำคัญในการอธิบายพฤติกรรมคือ “ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน” ในส่วนจิตลักษณะในส่วนของรากจะมีสุขภาพจิตเป็นปัจจัยเชิงเหตุที่สำคัญในการสร้างจิตลักษณะอื่นๆขึ้นมา และมีความสัมพันธ์กับลักษณะทางศาสนา กล่าวคือ สุขภาพจิตของบุคคลจะมีผลต่อความวิตกกังวล ความแปรปรวนของอารมณ์และการรับรู้ของบุคคล ส่งผลต่อปริมาณจิตลักษณะอื่นๆที่จะส่งผลต่อพฤติกรรม

จากประเด็นที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษา พฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์ โดยศึกษาอิทธิพลทางพุทธศาสนา ได้แก่ กัลยาณมิตร ที่ส่งผลผ่านโยนิโสมนสิการ และความเชื่อในกุศลกรรมบถ 10 ปัจจัยจิตลักษณะที่สำคัญ ได้แก่ สุขภาพจิต และลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน โดยเลือกศึกษานักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่นับถือศาสนาพุทธ ในโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เนื่องจากโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเป็นโรงเรียนที่ผ่านการรับรองจาก สมศ.มากที่สุดร้อยละ

96.43 ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่รับการประเมิน การศึกษาวิจัยครั้งนี้เพื่อใช้เป็นข้อมูลให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง นำไปใช้พัฒนาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้นำแนวคิดของ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) (2551: 621) ได้สรุปว่า กัลยาณมิตร จะก่อให้เกิดโยนิโสมนสิการ และความเชื่อที่ถูกต้อง ปัจจัยทั้งสองจะก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เหมาะสมตามมา ตัวแปรกัลยาณมิตรจากการประมวลเอกสาร พบว่ากลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลต่อนักเรียนมากที่สุดคือ ผู้ปกครอง ครู และเพื่อน ส่วนความเชื่อที่ถูกต้อง จากการค้นคว้า ความเชื่อหรือหลักธรรมในพุทธศาสนามีมาก แต่ผู้วิจัยพบว่า หลักธรรมกุศลกรรมบถ 10 เป็นหลักธรรมที่มุ่งเน้นการปฏิบัติทั้งทางกาย วาจา และใจ ความเชื่อในกุศลกรรมบถ 10 จึงน่าจะมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมของนักเรียน ตัวแปรจิตลักษณะตามแนวทฤษฎีต้นไมจริยธรรมโดย ดวงเดือน พันธุมนาวิน(2538: 83) ได้กล่าวว่า จิตลักษณะส่วนราก มีผลต่อจิตลักษณะส่วนลำต้นและพฤติกรรมทางตรง โดยดวงเดือน พันธุมนาวิน (2550: 54) ทำการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่าพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในเด็กและเยาวชนมีลักษณะทางจิตที่สำคัญในการอธิบายพฤติกรรม คือ “ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน” อันเป็นจิตลักษณะในส่วนลำต้น ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2544: 7) กล่าวไว้ว่า สุขภาพจิต เป็นจิตลักษณะพื้นฐานที่สำคัญประการหนึ่ง ซึ่งเป็นสาเหตุในการพัฒนาลักษณะทางจิตอีก 5 ประการ จึงน่าจะเป็นตัวแปรที่สามารถอธิบายพฤติกรรมของนักเรียนได้

ภาพประกอบ 1 แบบจำลองสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ของกัลยาณมิตร โยนิโสมนสิการ

ความเชื่อในกุศลกรรมบถ 10 และปัจจัยทางจิต ที่มีต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. สร้างโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยสาเหตุของกัลยาณมิตร โยนิโสมนสิการ ความเชื่อในกุศลกรรมบถ 10 สุขภาพจิต และลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน ต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์

2. ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยด้านพุทธศาสนา ปัจจัยทางด้านจิตลักษณะ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์ตน

สมมุติฐานการวิจัย

1. แบบจำลองสมการโครงสร้างปัจจัยสาเหตุของกัลยาณมิตร โยนิโสมนสิการ ความเชื่อในกุศลกรรมบถ 10 สุขภาพจิตและลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน ต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์ มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2. กัลยาณมิตรมีอิทธิพลทางตรงต่อการคิดแบบโยนิโสมนสิการ

3. กัลยาณมิตรมีอิทธิพลทางตรงต่อความเชื่อในกุศลกรรมบถ 10

4. โยนิโสมนสิการมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์

5. ความเชื่อในกุศลกรรมบถ 10 มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์

6. สุขภาพจิตมีอิทธิพลทางตรงต่อลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน

7. สุขภาพจิตมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์

8. ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์

9. ความเป็นกัลยาณมิตรของบุคคลรอบข้างมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์

10. ความเป็นกัลยาณมิตรของบุคคลรอบข้างมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์

11. สุขภาพจิตมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์ตามผ่านลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้นำเทคนิคการวิจัยแบบการพัฒนาแบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model, SEM) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม LISREL กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประจำปีการศึกษา 2553 ศึกษาอยู่ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่นับถือศาสนาพุทธ รวมจำนวน 624 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ

ทำการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) ด้วยการหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบจำลองสมการโครงสร้างด้วยโปรแกรม LISREL ซึ่งได้ทำการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นได้แก่ ตรวจสอบการกระจายของตัวแปรเชิงประจักษ์ (Manifest variable) ข้อมูลที่เหมาะสมในการนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคดังกล่าวควรมีการแจกแจงเป็นแบบปกติ (Normal distribution) และต้องทำการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิงประจักษ์ที่ทำการศึกษาทุกคู่เพื่อทำการตรวจสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นรายคู่ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัย

ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ของกัลยาณมิตร โยนิโสมนสิการ ความเชื่อในกุศลกรรมบถ 10 สุขภาพจิต และลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน ต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์ พบว่า แบบจำลองมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดีพิจารณาค่าสถิติคือ Chi-Square = 683.89, df = 315,

Relative Chi-Square = 2.17, GFI = 0.93, AGFI = 0.91, SRMR = 0.04, RMSEA = 0.03, CFI = 0.99 และ CN = 343.81 และพบว่าค่าอิทธิพลในแบบจำลองเป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้คือ

1. กลัวยามมีมิตรมีอิทธิพลทางตรงต่อโยนิโสมนสิการ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.97 ($p < .01$)

2. กลัวยามมีมิตรมีอิทธิพลทางตรงต่อความเชื่อในกุศลกรรมบถ 10 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.98 ($p < .01$)

3. การคิดแบบโยนิโสมนสิการมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.61 ($p < .01$)

4. ความเชื่อในกุศลกรรมบถ 10 มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.23 ($p < .01$)

5. สุขภาพจิตมีอิทธิพลทางตรงต่อลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.21 ($p < .01$)

6. สุขภาพจิตไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์

7. ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.10 ($p < .01$)

8. ความเป็นกลัวยามมีมิตรของบุคคลรอบข้างมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์ ผ่านการคิดแบบโยนิโสมนสิการ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.91 ($p < .01$)

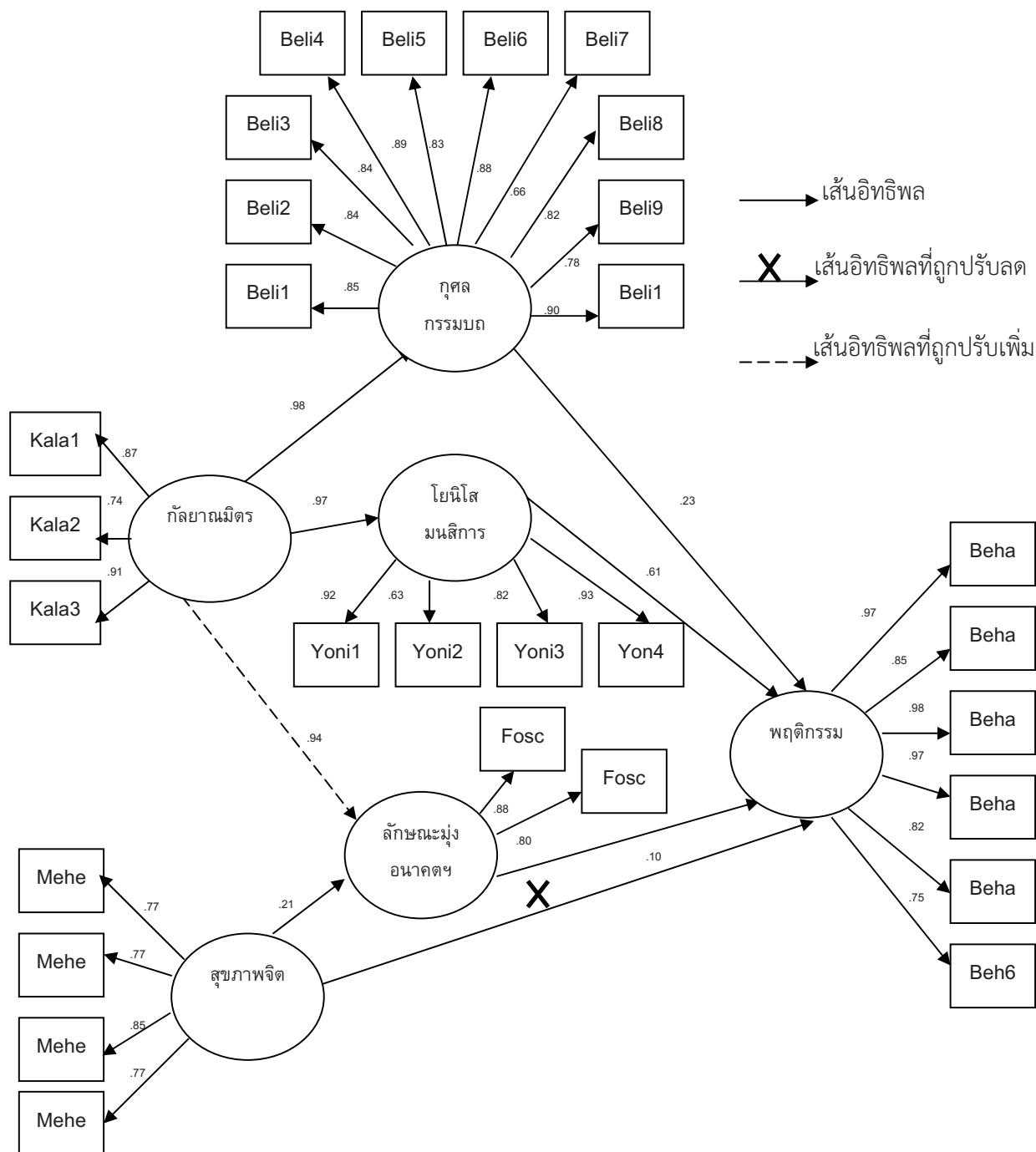
9. ความเป็นกลัวยามมีมิตรของบุคคลรอบข้างมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .91 ($p < .01$)

10. สุขภาพจิตมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึง ผ่านลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.31 ($p < .01$)

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง (Direct effect: DE) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect effects: IE) อิทธิพลรวม (Total effects: TE) ของตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลต่อตัวแปรผลและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงพหุคูณกำลังสองของตัวแปร (Squared Multiple Correlation: R^2)

ตัวแปรสาเหตุ	ตัวแปรผล											
	ความเชื่อ			โยนิโส			มุ่งอนาคต			พฤติกรรม		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
กลัวยามมีมิตร	0.98		0.98	0.97		0.97	0.94		0.94	0.91		0.91
สุขภาพจิต							0.21		0.21		0.31	0.31
ความเชื่อ										0.23		0.23
โยนิโส										0.61		0.61
มุ่งอนาคต										0.10		0.10
R^2	0.97			0.92					0.93	0.87		

หมายเหตุ : มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกเส้นทางความสัมพันธ์

ภาพประกอบ 2 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ของแบบจำลองสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ของกัลยาณมิตร โยนิโสมนสิการ ความเชื่อในกุศลกรรมบถ 10 และปัจจัยทางจิต ที่มีต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ตามสมมุติฐานการวิจัยที่ 1 และ 2 ที่ค้นพบว่ากัลยาณมิตรมีอิทธิพลทางตรงต่อโยนิโสมนสิการ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.97 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยนี้จึงสนับสนุนสมมุติฐานการวิจัยที่ 2 ทั้งนี้เป็นเพราะว่านักเรียนที่มีกัลยาณมิตร ได้แก่ ความเป็นกัลยาณมิตรของครู ความเป็นกัลยาณมิตรของผู้ปกครอง และความเป็นกัลยาณมิตรของเพื่อนมากเพียงใด ย่อมส่งผลต่อโยนิโสมนสิการ ได้แก่ คิดเร็ว กุศล คิดถูกวิธี คิดมีเหตุผล คิดมีระเบียบ ให้มากขึ้นด้วย เพราะ ผู้ปกครอง ครูและเพื่อน คือบุคคลที่อยู่แวดล้อมเราตลอดเวลาทำให้เกิดการเรียนรู้ทั้งทางตรง คือ การสอน การแนะนำ และเรียนรู้ทางอ้อม คือ การสังเกต จดจำ จึงย่อมมีอิทธิพลต่อวิถีคิด การตัดสินใจ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต)(2538: 625-627) กล่าวว่า การมีกัลยาณมิตรทำให้เกิดการเจริญปัญญาและการพัฒนาตนเอง คอยชี้แนะความดีและข้อบกพร่องให้เสมอ ทำให้มีสติไม่พลั้งพลาด ในการดำเนินชีวิต สอดคล้องกับงานวิจัยของ มนสภรณ์ วิฑูรเมธา (2543) พบว่า นักศึกษาผู้มีกัลยาณมิตรมีความรู้ความเข้าใจในการฝึกอบรมหลังเข้าโปรแกรมการพัฒนาผู้เป็นกัลยาณมิตร ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสูงกว่าก่อนเข้าโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และระบบกัลยาณมิตรทำให้นักศึกษาผู้เป็นกัลยาณมิตรมีความรัก ความเอื้ออาทร เป็นมิตรกับผู้อื่น พัฒนาบุคลิกภาพให้ยิ้มแย้ม ใจเย็น หนักแน่น อดทน รับผิดชอบ คิดดีและเห็นคุณค่าในตนเอง ส่วนนักศึกษาที่ได้รับการดูแลจากระบบกัลยาณมิตรมีความคิดว่า รุ่นพี่มีประสบการณ์ ให้ความใกล้ชิดอบอุ่น เป็นกันเอง มีสัมพันธ์ภาพที่ดี ให้คำปรึกษาช่วยเหลือด้านการเรียนและการปรับตัว

ตามสมมุติฐานการวิจัยที่ 3 ที่ค้นพบว่ากัลยาณมิตรมีอิทธิพลทางตรงต่อความเชื่อในกุศลกรรมบถ 10 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.98 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยนี้จึงสนับสนุนสมมุติฐานการวิจัยที่ 3

ทั้งนี้เป็นเพราะว่า นักเรียนที่มีกัลยาณมิตร ได้แก่ ความเป็นกัลยาณมิตรของครู ความเป็นกัลยาณมิตรของผู้ปกครอง และความเป็นกัลยาณมิตรของเพื่อนมากเพียงใด ย่อมส่งผลต่อความเชื่อในกุศลกรรมบถ 10 ได้แก่ ไม่เบียดเบียนสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤตินิโคตติในกาม ไม่พูดเท็จ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดเพ้อเจ้อ ไม่โลภอยากได้ ไม่คิดพยาบาท และไม่ทำผิดจากทำนองคลองธรรมมากขึ้นด้วย เพราะบุคคลเหล่านี้ที่เป็นกัลยาณมิตรที่ดีจะคอยชักเตือน แนะนำให้เราอยู่ในทำนองคลองธรรม ดังที่ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) (2538: 625-627) กล่าวว่า การมีกัลยาณมิตรทำให้บรรลุนิพพานมรรค (ประโยชน์โลกนี้) หมายถึง การตั้งตนอยู่ในทางที่ถูกควรละทิ้งของชั่ว สอดคล้องกับงานวิจัยของเสกสรรค์ ทองคำบรรจง(2545)ที่ทำการศึกษาคู่มือสร้างทางจริยธรรมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีตามแนวพุทธศาสนา: การสร้างมโนทัศน์พื้นฐาน การวัดความเปลี่ยนแปลงและรูปแบบเชิงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลง พบว่า ตัวแปรแฝงด้านปัญญา คือ สัมมาทิฐิ และ สัมมาสังกัปปะ ได้รับผลกระทบจากความเป็นกัลยาณมิตรของเพื่อนสูงที่สุด รองลงมา คือการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่และความ คือ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ และ สัมมาอาชีวะ ได้รับผลกระทบจากปัญญาสูงที่สุด รองลงมาคือความเป็นกัลยาณมิตรของเพื่อน การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่และความเป็นกัลยาณมิตรของครูตามลำดับ และตัวแปรแฝงด้านสมาธิ คือ สัมมาวายามะ สัมมาสติ และ สัมมาสมาธิ ได้รับผลกระทบจากศีลมากที่สุด รองลงมาได้แก่ตัวแปรแฝงด้านปัญญา ความเป็นกัลยาณมิตรของเพื่อน การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ และความเป็นกัลยาณมิตรของครู

ตามสมมุติฐานการวิจัยที่ 4 ที่ค้นพบว่าความคิดแบบโยนิโสมนสิการมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.61 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยนี้จึงสนับสนุน

สมมติฐานการวิจัยที่ 4 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า นักเรียนที่มีโยนิโสมนสิการ ได้แก่ คิดเร้ากุศล คิดอุกวิธี คิดมีเหตุผล คิดมีระเบียบ มาก ย่อมส่งผลต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์ ได้แก่ มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความกตัญญู กตเวที, มีความเมตตากรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และไม่เห็นแก่ตัว, มีความประหยัด และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม มากขึ้นด้วย เมื่อใช้ความคิดพิจารณา คือคิดดี ย่อมมีการกระทำที่ดีตามพระเทพเวที (ป.อ. ปยุตโต) (2531: 5) อธิบายว่าการคิดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดเพราะความคิดเป็นจุดเริ่มต้นที่จะนำไปสู่การแสดงออกทางกายและวาจา เป็นตัวชี้แนะและควบคุมการปฏิบัติต่างๆ ให้ถูกต้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของพจนา บัวเขียว (2535) ได้ทำการทดลองศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการวิเคราะห์ตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนแบบแก้ปัญหาที่ใช้วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบแก้ปัญหาที่ใช้วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการมีความสามารถในการวิเคราะห์ตนเองหลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ตามสมมติฐานการวิจัยที่ 5 ที่ค้นพบว่าความเชื่อในกุศลกรรมบถ 10 มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.23 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยนี้จึงสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยที่ 5 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า นักเรียนที่มีความเชื่อในกุศลกรรมบถ 10 ได้แก่ ไม่เบียดเบียนสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติดิฉินกาม ไม่พูดเท็จ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดพ้อเจ้อ ไม่โลภอยากได้ ไม่คิดพยาบาท และไม่ทำผิดจากทำนองคลองธรรมมาก ย่อมส่งผลต่อพฤติกรรม

นักเรียนที่พึงประสงค์ ได้แก่ มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความกตัญญู กตเวที มีความเมตตากรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และไม่เห็นแก่ตัว มีความประหยัด และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม มากขึ้นด้วย ความเชื่อในกุศลกรรมบถ 10 เป็นการทำตนให้บริสุทธิ์ ทางกาย วาจา ใจ อันเป็นช่องทางในการเกิดพฤติกรรมที่ดีงาม สอดคล้องกับงานวิจัยของ หรรษา เลหาเสรีกุล (2537) ที่พบว่า นักเรียนที่มีความเชื่อและการปฏิบัติทางพุทธศาสนาสูง ก็จะมีผลสัมฤทธิ์ทางจิตใจและการคบเพื่อนอย่างเหมาะสมมากด้วยปริมาณการทำนาย ได้สูงสุด 40% ในกลุ่มนักเรียนที่เข้าเรียนโรงเรียนพุทธศาสนาวินยาธิตย และเมื่อเปรียบเทียบกลุ่ม นักเรียนที่เข้าเรียนและไม่เข้าเรียนในโรงเรียนพุทธศาสนาวินยาธิตยต่างกัน ปรากฏว่า ความเชื่อและการปฏิบัติทางพุทธศาสนาของนักเรียนเกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางจิตใจ และการคบเพื่อนอย่างเหมาะสม ในกลุ่มนักเรียนที่ เข้าเรียนโรงเรียนพุทธศาสนาวินยาธิตย เค้นชัดกว่ากลุ่มนักเรียนที่ไม่เข้าเรียนโรงเรียนพุทธศาสนาวินยาธิตย

ตามสมมติฐานการวิจัยที่ 6 ที่ค้นพบว่าสุขภาพจิตมีอิทธิพลทางตรงต่อลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.21 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยนี้จึงสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยที่ 6 นักเรียนที่มีสุขภาพจิต ได้แก่ ความไม่วิตกกังวล อารมณ์ไม่แปรปรวน มีสมาธิ ความไม่เคร่งเครียด ย่อมส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต และการควบคุมตน มากขึ้นด้วย ดวงเดือน พันธุนาวิน (2544) กล่าวว่า สุขภาพจิต เป็นจิตลักษณะพื้นฐานที่สำคัญประการหนึ่ง ซึ่งเป็นสาเหตุในการพัฒนาลักษณะทางจิตอีก 5 ประการ ของคนดีและคนเก่ง และสุขภาพจิตที่ดี เป็นสิ่งจำเป็นในการรับรู้สภาพแวดล้อมได้อย่างถูกต้องแม่นยำ และเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมได้มาก แม้นบุคคลจะมีสติปัญญา มีประสบการณ์ทางสังคมมาก แต่ถ้า

สุขภาพจิตไม่ดี ก็จะไม่สามารถได้รับประโยชน์จากประสบการณ์นั้นได้อย่างเต็มที่ ถ้าบุคคลนั้น ไม่ตั้งใจเครียดต่อความไม่สมหวัง จะไม่มีปฏิกิริยาต่อต้านรุนแรงจะรักษาไว้ซึ่งความมีเหตุผล การแสดงออกจะเหมาะสมกับกาลเทศะ จึงอาจกล่าวได้ว่าผู้ที่มีสุขภาพจิตดี ในส่วนลักษณะมุ่งอนาคต และการควบคุมตน หมายถึง ความสามารถในการ คาดการณ์ไกล การเล็งเห็นความสำคัญของสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนในอนาคต และ การอดได้รอได้ ผู้ที่มีสุขภาพจิตที่ดีจึงเป็นผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงด้วย

ตามสมมุติฐานการวิจัยที่ 7 ที่ค้นพบว่าภาพจิตไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์ ผลการวิจัยนี้จึงไม่สนับสนุนสมมุติฐานการวิจัยที่ 7 แสดงให้เห็นว่า สุขภาพจิตดี ได้แก่ ความไม่วิตกกังวล อารมณ์ไม่แปรปรวน มีสมาธิ ความไม่เคร่งเครียด ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์ ได้แก่ มีวินัย มีความรับผิดชอบ, มีความซื่อสัตย์สุจริต, มีความกตัญญู กตเวที, มีความเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และไม่เห็นแก่ตัว, มีความประหยัด และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม มากขึ้นด้วย ซึ่งผลวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับข้อมูล ที่สุดไฉน มีวิริยะเกิด (2530: 3 - 4) ได้กล่าวว่าสุขภาพจิต เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมของบุคคล ในส่วนงานวิจัยก็ขัดแย้งกับผลการวิจัยนี้ เช่น พูนฤดี สุวรรณพันธ์ (2537) ได้ศึกษาปัจจัยทางครอบครัวและโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางพุทธศาสนาของนักเรียนในชุมชนที่มีระดับการพัฒนาต่างกัน พบว่า สุขภาพจิตของนักเรียนเป็นตัวทำนายที่สำคัญกับพฤติกรรมก้าวร้าว น้อย และพฤติกรรมการคบเพื่อนที่เหมาะสม และนักเรียนที่มีสุขภาพจิตดีเป็นผู้มีศีล 5 สูงกว่านักเรียนที่มีสุขภาพจิตไม่ดีทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย งานวิจัยของ ธาณี มั่งวงศ์ (2532) ที่ศึกษาการเปรียบเทียบสุขภาพจิตของวัยรุ่นชายที่มีพฤติกรรมเหมาะสมกับเพศ กับวัยรุ่นชายที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมกับเพศ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

กรุงเทพมหานคร พบว่า วัยรุ่นชายที่มีพฤติกรรมเหมาะสมกับเพศที่ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย มีสุขภาพจิตดีกว่าวัยรุ่นชายที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมกับเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เห็นได้ชัดว่า ผลการวิจัยขัดแย้งกับแนวคิดและงานวิจัยที่ผ่านมา เป็นไปได้ว่าในโมเดลมีตัวแปรที่มีขนาดอิทธิพลต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์สูง จึงทำให้ไม่พบอิทธิพลของสุขภาพจิต

ตามสมมุติฐานการวิจัยที่ 8 ที่ค้นพบว่า ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยนี้จึงสนับสนุนสมมุติฐานการวิจัยที่ 8 นักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต และการควบคุมตนมาก ย่อมส่งผลต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์ ได้แก่ มีวินัย มีความรับผิดชอบ, มีความซื่อสัตย์สุจริต, มีความกตัญญู กตเวที, มีความเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และไม่เห็นแก่ตัว, มีความประหยัด และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม มากขึ้นด้วย สอดคล้องกับ นาทยา ปิณฑานนท์ (2526: 21 - 23) ที่กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึงพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกโดยมีการคำนึงถึงผลของการกระทำนั้น ๆ ว่าจะส่งผลร้ายหรือผลดีแก่ตนเอง และสังคมอย่างไร ควรประพฤติหรือปฏิบัติอย่างไร จึงจะทำให้ไม่เกิดผลร้ายทั้งในปัจจุบันและอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาริสา สักอิต (2548) ที่ศึกษาจิตลักษณะและสถานการณ์ทางสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อการทำงานของผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ร่วมกับอีก 6 ตัวแปรสามารถทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบต่อการทำงานของผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ ได้ร้อยละ 44

ตามสมมุติฐานการวิจัยที่ 9 และ 10 ความเป็นกัลยาณมิตรของบุคคลรอบข้างมีอิทธิพล

ทางอ้อมต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่ 1 ของ สมศ. ผ่านการคิดแบบโยนิโสมนสิการและสมมุติฐานการวิจัยที่ 10 ความเป็นกัลยาณมิตรของบุคคลรอบข้างมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่ 1 ของ สมศ. ผ่านความเชื่อในกุศลกรรมบถ 10 ผลการวิจัยพบว่าความเป็นกัลยาณมิตรของบุคคลรอบข้างมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .91 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีเส้นทางอิทธิพล 3 เส้นทาง ดังนี้ 1) กัลยาณมิตรมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์ ผ่านการคิดแบบโยนิโสมนสิการ 2) กัลยาณมิตรมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์ ผ่านความเชื่อในกุศลกรรมบถ 10 3) กัลยาณมิตรมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์ ผ่านลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน ผลการวิจัยนี้จึงสนับสนุนสมมุติฐานการวิจัยที่ 9,10

เส้นทางที่ 1 กัลยาณมิตรมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์ ผ่านการคิดแบบโยนิโสมนสิการ แสดงให้เห็นว่า นักเรียนที่มีกัลยาณมิตรสูง ได้แก่ ความเป็นกัลยาณมิตรของครู ความเป็นกัลยาณมิตรของผู้ปกครอง และความเป็นกัลยาณมิตรของเพื่อน จะส่งผลต่อ โยนิโสมนสิการมากขึ้น ได้แก่ คิดเร้ากุศล คิดถูกวิธี คิดมีเหตุผล คิดมีระเบียบ แล้วโยนิโสมนสิการก็จะส่งผลต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์ให้สูงขึ้น ได้แก่ มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความกตัญญูกตเวที มีความเมตตากรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และไม่เห็นแก่ตัว มีความประหยัด และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ให้มากขึ้นด้วย สอดคล้องกับคำกล่าวของ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) (2551: 622) ที่ว่าอาศัยกัลยาณมิตร ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกนี้เอง ช่วยปลูก โยนิโสมนสิการขึ้นมา คือ ให้อารมณ์จิตพิจารณาด้วยตัวเอง โดยมองสิ่งทั้งหลายตามสภาวะและเหตุปัจจัย เมื่อโยนิโสมนสิการ

เกิดขึ้นแล้ว กระบวนการก็ดำเนินก้าวหน้าต่อไปได้ จนถึงที่สุด ระหว่างนี้ กัลยาณมิตรก็อาจคอยช่วยประคับประคองชี้ช่องทางหนุนเสริมโยนิโสมนสิการนั้น ด้วยการแสดงธรรมไปเรื่อยๆ เมื่อพร้อมทั้งปัจจัยภายนอกมาโยงกับปัจจัยภายใน คือ กัลยาณมิตรที่ดี ช่วยหนุนเสริมโยนิโสมนสิการ มนุษย์ปุถุชนที่เป็นเวไนย คือไม่ถึงกับเป็นอัจฉริยะที่จะเริ่มโยนิโสมนสิการขึ้นโดยลำพังตนเอง และไม่ใช่ ปทปรมะ ที่ไม่อาจคิดเองได้ ก็จะสามารถก้าวไปในกระบวนการศึกษา และการปฏิบัติธรรมที่ถูกต้อง

เส้นทางที่ 2 กัลยาณมิตรมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์ผ่านความเชื่อในกุศลกรรมบถ 10 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนที่มีกัลยาณมิตรสูง ได้แก่ ความเป็นกัลยาณมิตรของครู ความเป็นกัลยาณมิตรของผู้ปกครอง และความเป็นกัลยาณมิตรของเพื่อน จะส่งผลต่อ ความเชื่อในกุศลกรรมบถ 10 ให้มากขึ้น ได้แก่ ไม่เบียดเบียนสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติดินกาม ไม่พูดเท็จ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดเพ้อเจ้อ ไม่โลภอยากได้ ไม่คิดพยาบาท และไม่ทำผิดจากทำนองคลองธรรม แล้วความเชื่อในกุศลกรรมบถ 10 ก็จะส่งผลต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์ ให้สูงขึ้นตาม ได้แก่ มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความกตัญญูกตเวที มีความเมตตากรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และไม่เห็นแก่ตัว มีความประหยัด และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ให้มากขึ้นด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของเสกสรร ทองคำบรรจง (2545) ที่ทำการศึกษาโครงสร้างทางจริยธรรมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีตามแนวพุทธศาสนา : การสร้างมโนทัศน์พื้นฐาน การวัดความเปลี่ยนแปลงและรูปแบบเชิงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลง พบว่า ตัวแปรแฝงด้านปัญญา คือ สัมมาทิฐิ และ สัมมาสังกัปปะ ได้รับผลกระทบจากความเป็นกัลยาณมิตรของเพื่อนสูงที่สุด รองลงมา คือการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่และความคือ สัมมาวาจา สัมมาภังคะ และ

สัมมาอาชีวะ ได้รับผลกระทบจากปัญญาที่สูงที่สุด รองลงมาคือความเป็นกัลยาณมิตรของเพื่อน การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่และความเป็นกัลยาณมิตรของครูตามลำดับ และตัวแปรแฝงด้านสมาธิ คือ สัมมาวายามะ สัมมาสติ และ สัมมาสมาธิ ได้รับผลกระทบจากศีลมากที่สุด รองลงมาได้แก่ตัวแปรแฝงด้านปัญญา ความเป็นกัลยาณมิตรของเพื่อน การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ และความเป็นกัลยาณมิตรของครูตามลำดับ

เส้นทางที่ 3 กัลยาณมิตรมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์ ผ่านลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน แสดงให้เห็นว่า นักเรียนที่มีกัลยาณมิตรสูง ได้แก่ ความเป็นกัลยาณมิตรของครู ความเป็นกัลยาณมิตรของผู้ปกครอง และความเป็นกัลยาณมิตรของเพื่อน จะส่งผลต่อ ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน ให้มากขึ้น ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต และการควบคุมตน แล้วลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน ก็จะส่งผลต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์ ให้สูงขึ้นตาม ได้แก่ มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความกตัญญู กตเวที, มีความเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และไม่เห็นแก่ตัว มีความประหยัด และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมขึ้น อภิปราย ผลตามสมมติฐานการวิจัยที่ 11 ที่ค้นพบว่า สุขภาพจิตมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึง ผ่านลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.31 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยนี้จึงสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยที่ 11 นักเรียนที่มีสุขภาพจิตสูง ได้แก่ ความไม่วิตกกังวล อารมณ์ไม่แปรปรวน มีสมาธิ ความไม่เคร่งเครียด จะส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนให้สูงขึ้น ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต และการควบคุมตน แล้วลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนก็จะส่งผลต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์ ให้สูงขึ้นตาม ได้แก่ มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความกตัญญู กตเวที มีความเมตตา กรุณา

โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และไม่เห็นแก่ตัว มีความประหยัด และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ให้มากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2538: 83) ได้กล่าวว่า จิตลักษณะส่วนราก (สุขภาพจิต, ความเฉลียวฉลาด, ประสบการณ์ทางสังคม) มีผลต่อจิตลักษณะส่วนลำต้นและพฤติกรรมทางตรง โดยดวงเดือน พันธุมนาวิน (2550: 54) ทำการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่าพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในเด็กและเยาวชนมีลักษณะทางจิตที่สำคัญในการอธิบายพฤติกรรม คือ “ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน” อันเป็นจิตลักษณะในส่วนลำต้น ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2544) กล่าวไว้ว่า สุขภาพจิต เป็นจิตลักษณะพื้นฐานที่สำคัญประการหนึ่ง ซึ่งเป็นสาเหตุในการพัฒนาจิตลักษณะทางจิตอีก 5 ประการ และนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมในทางที่พึงประสงค์

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. การกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่ 1 ของ สมศ. จะต้องเสริมสร้างให้ครูและผู้ปกครอง เข้าใจและรู้วิธีการในการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์ โดยเฉพาะโยนิโสมนสิการของนักเรียน

2. หน้าที่หลักของครู คือ การทำให้นักเรียนคิดเป็น แต่โยนิโสมนสิการ เป็นการคิดในรูปแบบที่เราคุณธรรมจริยธรรม ครูจึงควรสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในเนื้อหาที่สอน จะทำให้นักเรียนมีการคิดแบบโยนิโสมนสิการ และเพิ่มความเข้าใจในความเชื่อที่ถูกต้อง และใช้กิจกรรมการเรียนการสอน

3. ผู้ปกครองนอกจากจะมีหน้าที่ในการให้ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน หน้าที่ต่อลูกที่สำคัญอีกประการคือการสั่งสอนให้ลูกเป็นคนดี มีพฤติกรรมที่สังคมพึงประสงค์ ผู้ปกครองจึงต้องเรียนรู้หาวิธีพัฒนา และทำตัวเป็นแบบอย่าง เพื่อพัฒนาลูกให้มีการคิดที่ถูกต้อง มีเชื่อที่ถูกต้องตาม

ทำนองคลองธรรม อันจะเป็นผลต่อการแสดง
พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของลูก

4. นักเรียนจึงควรเลือกคบเพื่อนที่มีความ
เป็นกัลยาณมิตรสูง และทำตนเองให้เป็น
กัลยาณมิตรกับผู้อื่นด้วย และการจะพัฒนาตนเองให้
มีพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์ อันเป็นพฤติกรรม
ที่โรงเรียนต้องการให้เกิดกับนักเรียน โดยเน้นการ
พัฒนาโยนิโสมนสิการ และความเชื่อที่ถูกต้องตาม
ทำนองคลองธรรม

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544).

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่ง

สินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

ชัยวัฒน์ อัดพัฒน และทวี ผลสมภพ. (2541). *หลัก*

พุทธศาสนา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาปรัชญา

มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2538). *หลักและวิธีการวิจัย*

ทางสังคมพฤติกรรมศาสตร์ :ตำราขั้นสูงทาง

จิตวิทยาและพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ:

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2544). *ทฤษฎีต้นไม้ว*

จริยธรรม การวิจัยและการพัฒนาบุคคล ตำราขั้นสูง

ทางจิตวิทยาและพฤติกรรมศาสตร์.

กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร

ศาสตร์.

ดุจเดือน พันธุมนาวิน. (2550). *การศึกษา*

พฤติกรรม. วารสารพัฒนาสังคม, 9 (1),

88 – 117.

ธารินี มิ่งวงศ์. (2532). *การเปรียบเทียบสุขภาพจิต*

ของวัยรุ่นชายที่มีพฤติกรรมเหมาะสมกับ

เพศ กับวัยรุ่นชายที่มีพฤติกรรมไม่

เหมาะสมกับเพศ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: บัณฑิต

วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นาคยา ปิณฑานนท์. (2526). *อนาคตศาสตร์*

กรุงเทพฯ. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

พจนารถ บัวเขียว. (2535). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์*

ทางการเรียน และความสามารถในการ

วิเคราะห์ตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 2 ที่สอนโดยการสอนแบบแก้ปัญหาที่

ใช้วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ. กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พระเทพเวที (ป.อ. ปยุตโต). (2531). *พจนานุกรม*

พุทธศาสนา ฉบับประมวลศัพท์. พิมพ์ครั้งที่

4. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.

พระธรรมปิฎก(ป.อ. ปยุตโต). (2538). *ธรรมบุญ*

ชีวิต : พุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม. พิมพ์

ครั้งที่ 177. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัท

สหธรรมิก จำกัด.

พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ.ปยุตโต). (2551). *พุทธ*

ธรรม. พิมพ์ครั้งที่21. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาอุเทน ปัญญาปริทัตต์. (2546). *ครูสร้าง*

คน. กรุงเทพฯ : ธรรมดา.

พูนฤดี สุวรรณพันธุ์. (2537). *ปัจจัยทางครอบครัว*

และโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทาง

พุทธศาสนาของนักเรียนในชุมชนที่มีระดับ

การพัฒนาต่างกัน. กรุงเทพฯ: สถาบัน

บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

มนสภรณ์ วิฑูรเมธา. (2543). *การพัฒนาระบบ*

กัลยาณมิตรเพื่อส่งเสริมการเห็นคุณค่าใน

ตนเองของนักศึกษาพยาบาล. กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มารีสา สก๊อต. (2548). *จิตลักษณะและ*

สถานการณ์ทางสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรม

รับผิดชอบต่อการทำงานของผู้ผลิตรายการ

โทรทัศน์. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ

การศึกษา(องค์การมหาชน). (2548).

รายงานประจำปี 2547.กรุงเทพฯ:

บริษัท พิมพ์ดีจำกัด.

เสกสรรค์ ทองคำบรรจง. (2545). การศึกษา

โครงสร้างทางจริยธรรมของนักศึกษาระดับ

ปริญญาตรีตามแนวพุทธศาสนา : การสร้าง

มโนทัศน์พื้นฐาน การวัดความเปลี่ยนแปลง

และรูปแบบเชิงสาเหตุของการ

เปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุดไฉน มีริยะเกิด. (2530). สุขวิทยาจิต.

พิษณุโลก: ภาควิชาจิตวิทยาการแนะ

แนวสหวิทยาลัยพุทธชินราชวิทยาลัยครู

พิบูลสงคราม.

हरषा लेहसेरुगुल. (2537). การเรียนในโรงเรียน

พุทธศาสนาวันอาทิตย์ กับลักษณะทางพุทธ

ศาสนาและทางพฤติกรรมศาสตร์ของ

นักเรียนวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.